

УДК 336.71

Л. Сегеда

(Тернопільський національний економічний університет)

ЕФЕКТИВНІСТЬ ІНСТРУМЕНТІВ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Застосування Національним банком України різноманітних інструментів регулювання грошової сфери, уже притаманних ринковій економіці, зумовлює необхідність визначення дієвості кожного з них та їх сукупності. Набір інструментів досить широкий, що дозволяє як скорочувати, так і поповнювати ліквідність банківської системи. Вибір складу інструментів монетарної політики, які використовує центральний банк змінюється в залежності від умов розвитку економіки, стану платіжного балансу, фінансових ринків, обсягу золотовалютних резервів та від конкретних цілей, які перед собою ставить центральний банк на даному етапі. Основним призначенням грошово-кредитних інструментів, які використовує НБУ є регулювання грошової маси, розширення ліквідності банків чи її стерилізація.

Адміністративні (прямі) інструменти через директиви та інструкції безпосередньо впливають на діяльність кредитних установ. Застосування адміністративних інструментів є доцільним у тому випадку, якщо ринкові методи регулювання не приносять бажаних результатів у той чи інший проміжок часу. Вони займають певне місце у практиці центральних банків розвинутих країн, а також отримали широке застосування у країнах, що розвиваються. Але така система управління не дає можливості взяти під повний контроль динаміку грошово-кредитних показників, оскільки така динаміка на пряму залежить від коливань зовнішньоекономічної кон'юнктури та й депозитні операції центрального банку не дають бажаного результату для стерилізації ліквідності, так як банки приймають рішення щодо розміщення вільних грошових коштів на депозити самостійно.

Для підвищення ефективності грошово-кредитного регулювання в Україні необхідно, щоб на рівень ліквідності банківської системи підвищився активний вплив з допомогою саме ринкових інструментів (непрямих), які впливають на грошову пропозицію шляхом формування певних умов на грошовому ринку та ринку капіталів. Реалізація грошово-кредитної політики через активне використання ринкових інструментів дозволяє глибше та ефективніше впливати на зміну стану грошово-кредитної сфери, в тому числі на рівень процентних ставок міжбанківського ринку.

Грошово-кредитна політика була і залишається визначальним інструментом економічного регулювання. За відсутності стабілізаційної політики існуючий інфляційний потенціал може досягти надмірної величини і перевищити критичну масу, а це неодмінно приведе до неминучої дестабілізації виробництва. Однією з причин є невисока якість макроекономічних прогнозів, на основі яких визначаються основні цільові монетарні орієнтири. В сукупності з тенденцією до поступової втрати тісноти зв'язку між розширенням грошової пропозиції та індексом інфляції (через суттєві зміни швидкості обігу грошей, яку неможливо точно спрогнозувати) вказані фактори ускладнюють процес оцінки попиту на гроші. А це в свою чергу створює ризики невідповідності обсягу грошової пропозиції потребам економіки, які при певних обставинах матимуть інфляційні або дефляційні наслідки, тому необхідно систематизувати коригування розміру облікової ставки у відповідності до змін рівня інфляції, а для адекватної реакції ринку на зміну центральним банком облікової ставки необхідністю є належне конкурентне середовище на ринку банківських послуг, коли належний стан ліквідності комерційних банків дає змогу вести ефективну конкурентну боротьбу за клієнта ціновими методами.